

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudců JUDr. Milady Tomkové, JUDr. Jiřího Pally, JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D., a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **A. K. B.**, zastoupeného JUDr. Radanou Pekárkovou, advokátkou, se sídlem Hlinky 142a, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, poštovní příhrádka 21/OAM, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 4. 2008, č. j. OAM - 7/VL - 07 - ZA09 - 2008, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 12. 12. 2008, č. j. 56 Az 74/2008 - 46,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se náhrada nákladů řízení nepřiznává.**
- III.** Ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. Radaně Pekárkové, advokátce, se sídlem Hlinky 142a, Brno, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 2856 Kč, která je splatná do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl kasační stížností shora označený rozsudek Krajského soudu v Brně, jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného. Žalovaný v napadeném správním rozhodnutí stěžovateli neudělil mezinárodní ochranu podle ust. § 12, § 13, § 14, § 14a, § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Stěžovatel napadá kasační stížností rozsudek krajského soudu z důvodů podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a navrhuje jej zrušit a věc vrátit soudu k dalšímu řízení. Stěžovatel trpí chorobou HIV/AIDS.

V kasační stížnosti a jejím doplnění uvedl zejména, že v řízení předložil dostatečné důkazy o skutečnosti, že léčba pacientů trpících nemocí HIV/AIDS je v Pobřeží slonoviny prakticky nedostupná (i v hlavním městě Abidžan); nemocnice nemají ani dostatečnou kapacitu, ani finanční zdroje pro péči o pacienty s HIV/AIDS. Antiretrovirální léčbu též nelze považovat za dostupnou, neboť si ji může z finančních důvodů dovolit jen vrstva nejbohatších obyvatel, do níž stěžovatel nepatří. Stěžovatel též uvedl, že nepatří do „preferované“ skupiny nemocných (ženy, děti, prostitutky a homosexuálové), jimž je poskytována dotace na léky, jeho možnost získat přístup k lékům je tedy minimální. Zlepšení situace nemocných v Pobřeží slonoviny je podle stěžovatele zcela nedostačující a týká se pouze omezeného okruhu osob. Stěžovatel uvádí, že v souladu se zásadou individualizace měl žalovaný v řízení prokázat, že by se konkrétně stěžovateli dostalo potřebné antiretrovirální léčby. V této souvislosti připomíná, že není samozřejmé, že by se stěžovatel mohl vrátit zrovna do Abidžanu, kde žil před svým odjezdem ze země. Navíc by v případě návratu byl bez majetku, zaměstnání a ještě vážně nemocen. Žalovaný nesprávně posoudil možnost léčby v zemi původu a jeho závěry o dostupnosti léčby nemají podle stěžovatele oporu ve shromážděných podkladech. Nadto stěžovatel upozorňuje, že žalovaný vycházel z neaktuálních údajů (zpráva WHO pochází z roku 2005; rozhodováno bylo v dubnu 2008). Svůj případ stěžovatel považuje za hodný zvláštního zřetele ve smyslu ust. § 14 zákona o azylu.

Stěžovatel se domnívá, že při rozhodování o udělení humanitárního azylu byly překročeny meze správního uvážení, neboť závěry žalovaného nejsou logické a jsou v rozporu se zásadou individualizace.

V případě návratu do země původu pak stěžovateli hrozí nebezpečí závažné újmy; bude podroben nelidskému a ponižujícímu zacházení, neboť nebude mít přístup k potřebné a cenově dostupné léčbě, což povede k vážnému zhoršení jeho zdravotního stavu a uspíšení terminálního stádia nemoci. V této souvislosti upozorňuje i na lékařskou zprávu, kterou předložil jako důkaz v řízení před soudem, v níž lékař uvedl, že v případě přerušení terapie „hrozí závažné zhoršení zdravotního stavu“; to stěžovatel považuje přinejmenším za důvod udělení doplňkové ochrany. S tímto odborným názorem se soud vůbec nevypořádal.

Přijatelnost své kasační stížnosti stěžovatel shledává v intenzitě porušení práva postupem soudu, který nezohlednil stěžovatelovy námitky k postupu žalovaného. Též je dán zájem stěžovatele na přezkoumání napadeného rozsudku tím, že v případě návratu do země původu by byl reálně ohrožen na životě v důsledku nedostatečné lékařské péče.

Stěžovatel rovněž Nejvyššímu správnímu soudu zaslal informace získané v síti Internet, které se týkají problematiky nákazy nemocí HIV/AIDS v Africe a možnosti léčby.

Žalovaný se k podané kasační stížnosti vyjádřil a navrhl ji odmítnout podle ust. § 104a s. ř. s. Plně se ztotožňuje s rozsudkem krajského soudu a považuje jej za zákonný. V otázce dostupnosti lékařské péče odkazuje na obsah správního spisu a zejména v něm shromážděné informace o zemi původu. Žalovaný odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu z 19. 10. 2006, č. j. 6 Azs 333/2005 - 61, podle nějž není onemocnění HIV/AIDS důvodem hodným zvláštního zřetele ve smyslu ust. § 14 zákona o azylu; v této souvislosti upozornil též na rozsudky zdejšího soudu č. j. 1 Azs 3/2008 - 51 a č. j. 3 Azs 226/2005 - 68, jež se týkaly obdobných případů. V otázce udělení doplňkové ochrany žalovaný odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Azs 30/2007 - 69.

Vzhledem k obsahu kasační stížnosti Nejvyšší správní soud považuje za potřebné uvést pouze následující skutečnosti, které zjistil ze správního a soudního spisu a které se vztahují k závěrům žalovaného a krajského soudu o udělení (resp. neudělení) humanitárního azylu podle ust. § 14 zákona o azylu a doplňkové ochrany podle ust. § 14a téhož zákona.

Žalovaný v přezkoumávaném správním rozhodnutí stěžovateli neudělil mezinárodní ochranu podle ust. § 12, § 13, § 14, § 14a, § 14b zákona o azylu. V průběhu řízení před žalovaným bylo objasněno, že stěžovatel žádá o mezinárodní ochranu pouze z humanitárních důvodů; trpí totiž nemocí HIV/AIDS. Stěžovatel ve správním řízení uvedl, že v jeho zemi původu antiretrovirální léčba nemocných buď zcela chybí, anebo je nedostupná chudým lidem, jako je on, neboť taková léčba je velmi nákladná. Žalovaný s názorem stěžovatele nesouhlasil, neboť podle zprávy Světové zdravotnické organizace, „Souhrnný profil země - údaje o zvýšení rozsahu léčby HIV/AIDS, prosinec 2005“, z níž v řízení čerpal informace o situaci nemocných HIV/AIDS v Pobřeží slonoviny a v rozhodnutí ji též citoval, dospěl k opačnému závěru, tedy že stěžovateli by byla potřebná péče poskytnuta, zejména když před svým odchodem z vlasti žil v Abidžanu (hlavní město státu). Žalovaný proto neshledal důvod zvláštního zřetele hodný pro udělení azylu podle ust. § 14 zákona o azylu.

Při posuzování možnosti udělit stěžovateli doplňkovou ochranu podle ust. § 14a zákona o azylu žalovaný vycházel ze svého stanoviska, že stěžovatel má ve vlasti možnost léčit se. Zároveň při svém úsudku vyšel z „Informace ministerstva vnitra Velké Británie - Směrnice pro posuzování žádostí o azyl“ z 2. 8. 2007, která hodnotí lékařskou péči a její dostupnost v zemi původu kladně. Žalovaný též hodnotil situaci v Pobřeží slonoviny po pokusu o vojenský převrat v září 2002, usoudil, že v současnosti již k mezinárodnímu či vnitřnímu vojenskému konfliktu nedochází (po uzavření mírové dohody z 4. 3. 2007 v Ouagadougou). Stěžovateli nehrozí uložení či vykonání trestu smrti a vycestování stěžovatele též není v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, proto žalovaný stěžovateli doplňkovou ochranu podle ust. § 14a zákona o azylu neudělil.

Krajský soud zamítl stěžovatelovu žalobu rozsudkem ze dne 12. 12. 2008, č. j. 56 Az 74/2008 - 46. Soud se zaměřil, vzhledem k formulaci žalobních bodů, zejména na přezkum výroků rozhodnutí žalovaného vztahujících se k neudělení mezinárodní ochrany podle ust. § 14 a § 14a zákona o azylu.

Ve vztahu k neudělení humanitárního azylu podle ust. § 14 citovaného zákona nejprve připomněl, že rozhodnutí o jeho udělení leží zcela ve sféře správního uvážení žalovaného a na jeho udělení není právní nárok; v této souvislosti též odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu z 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48. Soud dospěl k závěru, že žalovaný se při svém rozhodování řídil pravidly logického uvažování, opatřil si pro rozhodnutí dostatečné podklady a své rozhodnutí náležitě odůvodnil. Žalovaný dostatečně vyhodnotil informace o lékařské péči v zemi původu, přičemž ji rozhodně nepovažoval za ideální, avšak dospěl k závěru, že ve vztahu ke stěžovateli onemocnění a místu jeho pobytu před odjezdem z vlasti (Abidžan) je lékařská péče dostupná. Krajský soud odkázal i na závěr Krajského soudu v Hradci Králové (rozsudek z 25. 4. 2006, č. j. 30 Az 84/2005 - 32) podle nějž, nespokojenost s úrovní zdravotní péče v zemi původu není zákonným důvodem k udělení azylu.

K otázce neudělení doplňkové ochrany podle ust. § 14a zákona o azylu krajský soud především odkázal na rozsudek zdejšího soudu z 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007 - 69, v němž Nejvyšší správní soud konstatoval, že doplňková ochrana jistě může být udělena i z důvodu nedostatečné úrovně zdravotní péče v zemi původu. Krajský soud však v projednávaném případě neshledal, že by úroveň lékařské péče v Pobřeží slonoviny dosahovala tak nedostatečné úrovně, že by se mohlo jednat o závažnou újmu ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu; soud k tomuto závěru dospěl na základě informací shromážděných v řízení žalovaným a zohlednil také fakt, že stěžovatel před svým odjezdem ze země žil v hlavním městě státu, kde je úroveň lékařské péče nejvyšší. Soud se tedy ztotožnil s názorem žalovaného, že není dán důvod pro udělení doplňkové ochrany.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti kasační stížnosti. Kasační stížnost podal účastník řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a stěžovatel v ní uplatňuje přípustné důvody ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Stěžovatel též splňuje podmínku povinného zastoupení právním zástupcem ve smyslu ust. § 105 odst. 2 s. ř. s. Kasační stížnost je tedy přípustná.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. O přijatelnou kasační stížnost se podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaného pod č. 933/2006 Sb. NSS, jedná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost vznáší ne plně prejudikovanou právní otázku; (2) kasační stížnost obsahuje právní otázku, která je dosavadní judikaturou řešena rozdílně; (3) je potřeba učinit judikatorní odklon; (4) pokud bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.

Nejvyšší správní soud v projednávaném případě rozpoznal právní otázku, jež byla již v jeho judikatuře plně vyřešena (tedy námitku nepřijatelnou). Tou je námitka vztahující se k přezkumu rozhodnutí žalovaného v části o neudělení humanitárního azylu podle ust. § 14 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud již ve své předchozí rozhodovací činnosti vymezil charakter rozhodnutí správního orgánu o udělení humanitárního azylu; v rozsudku z 19. 7. 2004, č. j. 5 Azs 105/2004 - 72, zdejší soud uvedl, že: *ustanovení § 14 zákona o azylu je kombinací neurčitého právního pojmu a správního uvážení, kdy neurčitým právním pojmem je „případ zvláštního zřetele hodný“ a vlastní rozhodnutí správního orgánu vyjádřené slovy „lze udělit humanitární azyl“ představuje správní uvážení.“* Též byl přijat názor, že na udělení azylu z humanitárních důvodů nemá žadatel subjektivní právo a soudy ve správním soudnictví přezkoumávají pouze to, zda správní orgán při svém rozhodování nepřekročil meze správního uvážení, tj. *„samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem.“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu z 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003 - 38; všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

Krajský soud v rozsudku zcela správně uvedl tyto vývody a konstatoval, že překročení mezí správního uvážení neshledal. Stejně tak jej neshledal ani Nejvyšší správní soud (správní orgán úvahu nad důvody pro udělení humanitárního azylu provedl a tyto důvody neshledal; stěžovateli by totiž potřebná lékařská péče mohla být v zemi původu poskytnuta - zejména v Abidžanu, kde před svým odchodem z vlasti žil).

Nejvyšší správní soud konstatuje, že na stěžovatelovu námitku poskytuje odpověď ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu a krajský soud rozhodl plně v souladu s ní.

Nejvyšší správní soud však v projednávaném případě rozpoznal též právní otázku, která nebyla dosud v jeho rozhodovací činnosti plně řešena; tou je výklad a aplikace ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu - povinnost nevystavit žadatele o mezinárodní ochranu nelidskému či ponižujícímu zacházení v případě jeho návratu do země původu v situaci, kdy žadatel trpí vážnou nemocí. Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost v této části přijatelnou a připustil ji k věcnému projednání; přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Mezinárodní ochrana ve formě doplňkové ochrany je definována zákonem o azylu v ust. § 14a. Podle odstavce 1 cit. ust. se *„doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, [...] by mu brozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem [...]“*. Za vážnou újmu se podle odstavce 2 písm. b) téhož ustanovení považuje *„mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu“*.

V projednávaném případě musí Nejvyšší správní soud ve vztahu ke skutkovým okolnostem případu (dostupnost léků a lékařské péče nemocným chorobou HIV/AIDS v zemi původu) vymezit obsah pojmu „vážná újma“ spočívající v nelidském či ponižujícím zacházení.

V Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (publikována pod č. 209/1992 Sb.; dále též „Evropská úmluva“) je v článku 3 stanoveno, že *„nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu“*.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že institut doplňkové ochrany byl do zákona o azylu doplněn novelou zákona o azylu, zákonem č. 165/2006 Sb., který do českého právního řádu transponoval Směrnici Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“). Ustanovení § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu je tak odrazem jejího článku 15 písm. b).

Na tomto místě je nutno poznamenat, že český zákonodárce při formulaci ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu nepřejal znění čl. 15 písm. b) kvalifikační směrnice zcela přesně. Směrnice totiž uvádí, že za vážnou újmu se považuje *„mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu“* (podtržení doplněno). Nejvyšší správní soud si je této odlišnosti vědom, avšak nedomnívá se, že by z toho pro něj plynula povinnost obrátit se na Evropský soudní dvůr s otázkou výkladu předmětného ustanovení směrnice ve smyslu ust. čl. 234 ve spojení s článkem 68 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství.

Odborná literatura¹ dospívá k závěru, že záměrem komunitárního zákonodárce bylo v předmětném ustanovení směrnice vyloučit udělení doplňkové ochrany v tzv. „humanitárních případech“.² Znění ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu však takový restriktivní výklad nepřipouští. Výklad cit. ustanovení směrnice není však vzhledem k ust. článku 3 kvalifikační směrnice pro rozhodnutí v projednávaném případě rozhodující. Podle tohoto článku bylo totiž zavedení příznivější úpravy pro určení poživatelů doplňkové ochrany plně v diskreci členských států v případech, kdy jsou takové normy slučitelné s kvalifikační směrnicí. Nejvyšší správní soud zde nepochybuje o tom, že rozšíření okruhu osob, jimž lze podle ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu doplňkovou ochranu udělit, je se směrnicí plně slučitelné. Podle bodů 24 a 25 odůvodnění kvalifikační směrnice je totiž *„nezbytné stanovit minimální normy pro definici a obsah statusu podpůrné ochrany ... a zavést kritéria, na jejichž základě mají být žadatelé o mezinárodní ochranu uznáváni za osoby, které mají nárok na podpůrnou ochranu. Tato kritéria by měla být definována na základě mezinárodních závazků vyplývajících z právních aktů v oblasti lidských práv a stávající praxe v členských státech“* (podtržení doplněno). Nejvyšší správní soud proto nepovažoval za nutné předložit předběžnou otázku Evropskému soudnímu dvoru, neboť se nejednalo o otázku „nezbytnou“ k jeho rozhodnutí, ani nepřizpůsobil výklad cit. ust. zákona o azylu

¹ Barnes J., Mezinárodní asociace soudců azylového práva (IARLJ), European Chapter. A manual for refugee law judges relating to European Council qualification directive 2004/83/EC and European Council Procedures Directive 2005/85/EC, str. 32. Z české literatury obdobně Honusková, V.; Jurman, M.; Kosař, D.; Lupačová, H.; Molek, P., Zákon o azylu – komentář, k ust. § 14a odst. 2 písm. b), Praha: ASPI, vyjde koncem roku 2009.

² Tak jsou pro stručnost označovány případy, kdy nebezpečí vážné újmy hrozí z objektivních důvodů (např. vážná nemoc); na rozdíl od „klasických vyhošťovacích případů“, kdy porušení zákazu mučení hrozí vyhoštěnému ze strany země původu, příp. nestátních subjektů. K první skupině případů podrobněji v následující části rozsudku.

znění článku 15 písm. b) kvalifikační směrnice, neboť tím by snížil standard ochrany poskytovaný žadatelům o mezinárodní ochranu zavedený Českou republikou, přičemž tento standard je slučitelný s cíli směrnice.

Při výkladu ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu je tedy třeba vycházet především z rozsahu práva nebýt mučen, jak je zakotveno v čl. 3 Evropské úmluvy a jak je vymezeno Evropským soudem pro lidská práva. Tuto skutečnost ostatně potvrdil i Evropský soudní dvůr, když konstatoval, že „*čl. 15 písm. b) směrnice ... věcně odpovídá uvedenému článku 3*“ (rozsudek ESD ze 17. 2. 2009 ve věci C - 465/07 *M. a N. Elgafaji v. Staatssecretaris van Justitie*, bod 28), jakkoliv nelze toto tvrzení absolutizovat, neboť Evropský soudní dvůr se v řízení vyjadřoval k jinému typu vážné újmy.

Evropský soud pro lidská práva (dále též „Evropský soud“) se již několikrát zabýval případy obdobnými případu stěžovatele, tedy otázkou, zda členský stát Rady Evropy poruší čl. 3 Evropské úmluvy tím, že vyhostí cizince do země jeho původu, kde mu nebude poskytnuta lékařské péče srovnatelná s péčí poskytovanou v členském státě, přičemž tato skutečnost zásadním způsobem ovlivní délku a kvalitu života jedince. Tyto tzv. „humanitární případy“ se specificky vyznačují tím, že jedinci nehrozí nelidské či ponižující zacházení ze strany státu či nestátních subjektů v zemi původu (kvůli jejich jednání), nýbrž z objektivních důvodů (kvůli charakteru nemoci, již trpí).

Na tomto místě je třeba předznamenat, že Evropský soud si je zmíněných specifik dobře vědom a porušení článku 3 v takových případech shledal pouze výjimečně. Evropský soud jasně uvedl, že „*v takových případech musí Soud podrobit přísnému zkoumání všechny okolnosti případu, zejména pak osobní situaci jednotlivce v přijímajícím státě. Na podkladu takto zjištěného stavu bude Soud rozhodovat, zda brozí skutečné nebezpečí, že vyhoštění stěžovatele bude v rozporu s článkem 3.*“ (rozsudek ESLP ze dne 2. 5. 1997, *D. proti Spojenému království*, stížnost č. 30240/96, body 49 a 50; překlad NSS).

Dosud jediným případem, v němž bylo vyhoštění shledáno v rozporu s článkem 3, je již citovaný rozsudek *D. proti Spojenému království*.³ Stěžovatel, občan ostrovního státu Svátý Kryštof a Nevis, trpěl chorobou AIDS v terminálním stádiu. Na ostrově byly v době rozhodování Evropského soudu pouze dvě nemocnice, avšak žádná z nich nebyla schopna stěžovatele léčit způsobem, který by zachoval alespoň akceptovatelnou délku a důstojnost stěžovatelova života. Evropský soud zohlednil zejména stěžovatelův kritický zdravotní stav a též fakt, že v zemi původu nežil nikdo, kdo by stěžovateli mohl poskytnout morální podporu a společnost (body 52 a 53 rozsudku). „*[...] za takto mimořádných okolností a tak závažných humanitárních důvodů, Soud uzavřel, že vyhoštění stěžovatele by bylo porušením článku 3*“ (bod 54 rozsudku; překlad NSS).

Po vynesení rozsudku *D. proti Spojenému království* různí stěžovatelé v obdobném postavení uplatňovali tytéž námitky, avšak nikdy úspěšně. V květnu 2008 pak rozhodl Velký senát Evropského soudu pro lidská práva ve věci *N. proti Spojenému království*, rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 27. 5. 2008, stížnost č. 26565/05, ani zde nebyl

³ K obdobnému závěru dospěla ještě i Evropská komise pro lidská práva ve věci *B. B. proti Francii* (rozhodnutí z 9. 3. 1998, stížnost č. 30930/96), Evropský soud přijal stížnost k projednání, avšak k němu již nedošlo, neboť Francie oznámila, že stěžovatele nevyhostí.

stěžovatel úspěšný. Soud nejprve podrobně zrekapituloval svá dosavadní rozhodnutí týkající se vyhoštění v „humanitárních případech“ (body 32 - 41 rozsudku; Nejvyšší správní soud pro stručnost na tuto pasáž odkazuje) a extrahuje z nich následující principy, jež je třeba na obdobné případy aplikovat:

„To, že stěžovatelova situace, včetně vyhlídek na dobu dožití, bude významně ztížena, pokud bude vyhoštěn ze smluvního státu, nezakládá samo o sobě porušení článku 3. Rozhodnutí o vyhoštění cizince trpícího vážnou tělesnou nebo duševní chorobou do země, kde jsou zařízení pro léčbu této nemoci na nižší úrovni než ty, jež jsou dostupné ve smluvním státě, může vyvolat porušení článku 3, ale pouze ve velmi výjimečných případech, kdy jsou dány závažné humanitární důvody proti vyhoštění. [...] Soud nevylučuje, že se mohou vyskytnout další případy [jako D. proti Spojenému království], v nichž budou humanitární úvahy stejně závažné. Avšak to předpokládá, že dosáhnou vysoké míry stanovené v případě D. proti Spojenému království [...].“ (body 42, 43 rozsudku; překlad NSS). Dále pak Evropský soud připomíná, že Evropská úmluva je určena především k ochraně občanských a politických práv, nikoliv práv sociálních či hospodářských. Rozdíly mezi úrovní léčby dostupné v členských a nečlenských státech Rady Evropy mohou být samozřejmě velmi značné. „[...] článek 3 neukládá členským státům povinnost zmírňovat takové rozdíly prostřednictvím poskytování bezplatné a neomezené zdravotní péče cizincům, jež nepobývají legálně na jejich území. Opačný závěr by pro členské státy znamenal přílišnou zátěž.“ (bod 44 rozsudku; překlad NSS). Závěrem pak Evropský soud poznamenává, že jeho závěry se vztahují na cizince trpící jakýmkoliv závažným onemocněním, nikoli jen HIV/AIDS.

Posléze Evropský soud přikročil ke zkoumání konkrétní situace N. (státní příslušnice Ugandy trpící AIDS) a shledal, že její stav je stabilizovaný a takový zůstane, dokud bude dostávat základní léčbu, kterou potřebuje. V Ugandě je taková antiretrovirální léčba dostupná, ačkoliv ne pro všechny potřebné. Evropský soud tak dospěl k závěru, že stěžovatelčin případ není odlišný od případů, v nichž v minulosti porušení článku 3 neshledal, a naopak nevykazuje tak závažné okolnosti jako případ *D. proti Spojenému království*, soud tedy stížnost zamítl.

Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že rozhodnutí *N. proti Spojenému království* bylo přijato Velkým senátem a pro jeho přijetí hlasovalo 14 soudců, tři hlasovali proti. Názor soudu lze tedy považovat za ustálený pohled na případy namítaného porušení článku 3 v tzv. humanitárních případech vyhoštění. Je pravdou, že z rozhodnutí nelze vyčíst zcela zobecnující test „závažnosti okolností případu“, které již způsobí porušení článku 3 Evropské úmluvy, po jehož vytvoření volala ve svém vyjádření k případu třetí strana (The Helsinki Foundation for Human Rights). Rozhodující orgány se tedy musí zabývat okolnostmi každého posuzovaného případu a porovnávat je s případy řešenými Evropským soudem, zejména případem *D. proti Spojenému království*.

Nejvyšší správní soud musí ve světle právě řečeného přezkoumat rozhodnutí žalovaného; tedy musí posoudit, zda lze případné omezení stěžovatele v přístupu k antiretrovirálním lékům a lékařské péči v případě návratu do Pobřeží slonoviny považovat za „nelidské či ponižující zacházení“.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítal, že mu měla být udělena alespoň doplňková ochrana podle ust. § 14a zákona o azylu. Domnívá se totiž, že mu v případě návratu do země původu hrozí nebezpečí vážné újmy, neboť bude podroben nelidskému a ponižujícímu zacházení spočívajícímu v tom, že nebude mít přístup k potřebné a cenově dostupné lékařské péči, což povede k vážnému zhoršení zdravotního stavu a uspíšení terminálního stádia nemoci. Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti v souvislosti s touto námitkou omezil na odkaz na rozsudek zdejšího soudu z 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007 - 69.

V napadeném rozhodnutí žalovaný ve vztahu k udělení doplňkové ochrany z důvodu hrozby vážné újmy spočívající v nelidském nebo ponižujícím zacházení ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu uvedl, že podle jeho přesvědčení, které vychází ze zpráv o zemi původu, stěžovatel má v zemi původu možnost se léčit; zejména v hlavním městě Abidžan, kde žil před svým odchodem ze země, je dostupnost lékařské péče hodnocena kladně, jak plyne z Informace ministerstva vnitra Velké Británie - směrnice pro posuzování žádostí o azyl ze dne 2. 8. 2007.

Ve správním spisu žalovaného je založen výpis ze zdravotní dokumentace stěžovatele z 24. 1. 2008, z níž vyplývá, že stěžovatel je HIV pozitivní, přechodně užíval antiretrovirotika (léčbu přerušil, protože neměl peníze). Lékař uvádí, že je nutná pravidelná medikace, bez ní hrozí zhoršení stavu a možnost výskytu oportunních infekcí.

Do soudního spisu krajského soudu stěžovatel založil propouštěcí zprávu z Kliniky infekčních, tropických a parazitárních nemocí Fakultní nemocnice Na Bulovce z 14. 3. 2008, kde byl hospitalizován od 10. 3. 2008 do 14. 3. 2008. Zpráva uvádí, že stěžovatel byl na klinice sledován přerušovaně od roku 2005 pro HIV infekci (stupeň B3, počet CD4 + 99), spolupráce s ním je však problematická. Stěžovatel byl propuštěn z nemocnice a předán k ambulantnímu léčení v celkově dobrém zdravotním stavu. Ambulance AIDS centra Fakultní nemocnice Na Bulovce vydala stěžovateli dne 19.11.2008 na jeho žádost potvrzení o zdravotním stavu, v němž se podává, že pacient je v pokročilé fázi onemocnění a je léčen kombinovanou antiretrovirální terapií. Léčba nesmí být přerušena, jinak hrozí závažné zhoršení zdravotního stavu.

Žalovaný ve správním řízení shromáždil následující informace týkající se stavu boje s nemocí HIV/AIDS v Pobřeží slonoviny:

Informace „Pobřeží slonoviny, Světová zdravotnická organizace (WHO), prosinec 2005, souhrnný profil země - údaje o zvýšení rozsahu léčby HIV/AIDS“ popisuje kroky vlády v boji s nemocí. Zpráva dále zmiňuje postupné snižování ceny antiretrovirálních léků v předcházejícím období, které hodnotí jako důležitý krok směrem k dosažení všeobecné dostupnosti antiretrovirální léčby. Jako kritický problém zpráva uvádí, že ceny léků jsou pro většinu lidí příliš vysoké, zvýšení dostupnosti antiretrovirální léčby vyžaduje výrazné posílení lidských zdrojů ve zdravotnictví.

Informace „Pobřeží slonoviny, Program OSN pro HIV/AIDS, analýza situace v zemi“ není datována, avšak z jejího obsahu je zřejmé, že obsahuje faktické informace z období roku 2005, příp. počátek roku 2006. Zpráva zmiňuje, že 17 % infikovaných virem

HIV dostává antiretrovirální léčbu. Informace Ministerstva vnitra Velké Británie z 2. 8. 2007, Směrnice pro posuzování žádostí o azyl uvádí v oddílu „lékařská péče“, že v průběhu roku 2005 bylo v zemi přítomno několik humanitárních organizací, jež jsou vyjmenovány. Lékařská péče na přiměřené úrovni je dostupná, ale může být nákladná. V Abidžanu jsou soukromá lékařská zařízení dostatečná, mimo něj je lékařská péče velmi omezená. Antiretrovirální léčba je dostupná, přičemž její cena byla díky grantům a dotacím poskytovaným v letech 2003 a 2004 značně snížena.

Žalovaný tedy v řízení zjistil, že stěžovatel sice trpí nevyléčitelnou nemocí, avšak nikoliv v terminálním stádiu, a že potřebná léčba je v jeho zemi původu dostupná, i když může být nákladná. Nejvyšší správní soud v této souvislosti konstatuje, že takové okolnosti případ stěžovatele nijak neodlišují od případů, v nichž Evropský soud neshledal porušení článku 3 Evropské úmluvy. V jeho rozhodnutích lze najít případy, kdy v zemi původu nebyla antiretrovirální léčba poskytována všem potřebným a byla dostupná za nikoliv zanedbatelnou úhradu (např. *Arcila Henao proti Nizozemí*, rozhodnutí o nepřijatelnosti z 24. 6. 2003, žádost č. 13669/03 nebo *Amegnigan proti Nizozemí*, rozhodnutí o nepřijatelnosti z 25. 11. 2004, žádost č. 25629/04). Dalším faktorem důležitým pro posouzení případu je stádium nemoci; stěžovatel je podle lékařských zpráv ve stádiu B3, tedy tzv. časně symptomatické stádium s nízkým počtem CD4 + lymfocitů.⁴ Konečně Evropský soud zohledňoval také skutečnost, zda má cizinec v zemi původu určité sociální zázemí; stěžovatel ve své žádosti o mezinárodní ochranu uvedl, že oba jeho rodiče a čtyři bratři žijí v Pobřeží slonoviny. Nejvyšší správní soud je toho názoru, že tyto skutečnosti jednotlivě, ani ve svém souhrnu nejsou tak závažné, aby překročily vysoký standard vymezený Evropským soudem v rozhodnutí *D. proti Spojenému království*.

Nejvyšší správní soud tedy neshledal, že by stěžovatel byl návratem do Pobřeží slonoviny vystaven nelidskému či ponižujícímu zacházení, tedy že by mu hrozila vážná újma ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu odůvodňující udělení doplňkové ochrany. V tomto směru tedy nelze v postupu žalovaného ani krajského soudu shledat žádná pochybení. Ve světle závěrů Nejvyššího správního soudu nelze shledat důvodnou ani stěžovatelovu námitku, že se krajský soud nevypořádal se závěry lékaře upozorňujícími na následky přerušení léčby stěžovatele; krajský soud lékařskými zprávami doplnil dokazování a z jeho rozsudku je zřejmé, že neshledal zdravotní stav natolik závažným, aby odůvodňoval udělení doplňkové ochrany, přičemž krajský soud vycházel též ze standardu uplatňovaného Evropským soudem.

Žalovaný se ve svém rozhodnutí nadto zabýval i ostatními typy vážné újmy ve smyslu ust. § 14a odst. 2 zákona o azylu, jejich naplnění však neshledal; stěžovatel pak

⁴ Dospělé HIV infikované osoby jsou zařazovány do tří klinických kategorií A, B a C a tří laboratorních kategorií 1, 2 a 3, které odráží přirozený vývoj HIV infekce. Kombinací 3 klinických a 3 laboratorních kategorií vzniká 9 skupin: A1, A2, A3, B1, B2, B3, C1, C2 a C3; osoby zařazené do skupin C1, C2 a C3 splňují kritéria AIDS. Pacient nemůže být po zlepšení stavu překlasifikován do nižší kategorie.

Kategorie B zahrnuje některé nespecifické příznaky trvající déle než měsíc, jako jsou horečka $>38,5^{\circ}\text{C}$ a průjem, a dále tzv. malé oportunní infekce a další stavy. Zařazení do laboratorních kategorií je dáno počtem CD4 + lymfocytů.

Informace čerpány z: Doc. MUDr. Marie Staňková, CSc., MUDr. Hanuš Rozsypal, *HIV Infekce, Projekt MZ ČR zpracovaný ČLS JEP*, dostupný na <http://www.cls.cz/dokumenty2/postupy/t249.rtf> (zobrazeno 9. 10. 2009).

v kasační stížnosti ani nesprávnou aplikaci těchto ustanovení nenamítal, Nejvyšší správní soud se přezkumem této části rozhodnutí tedy nemohl zabývat.

Nejvyšší správní soud ještě dodává, že ve smyslu ust. § 75 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ust. § 120 s. ř. s. vycházel při přezkumu rozhodnutí o neudělení doplňkové ochrany ze skutkového stavu, který byl zjištěn žalovaným ve správním řízení a doplněn v řízení před krajským soudem. Zdejší soud se již ve svém rozhodnutí z 21. 3. 2006, č. j. 2 Azs 75/2005 - 75, zabýval podrobně otázkou, zda by přísné uplatnění vnitrostátních procesních pravidel (zde § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s.), jež vylučují zohlednit aktuální situaci v zemi původu, mohlo způsobit porušení zásady „non-refoulement“ zakotvené v čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 (publ. pod č. 208/1993 Sb.). Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že *„pokud by striktní aplikace procesní normy, v daném případě ustanovení § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s., krajským soudem vedla nevyhnutelně k tomu, že by byl stěžovatel vydán do země, kde by byl ohrožen jeho život či svoboda, nebo by byl vystaven mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu; musel by krajský soud od této kogentní procesní normy odhlédnout a přihlédnout k důkazům předloženým stěžovatelem i po lhůtě pro rozšíření žaloby o další žalobní body, jakkoli se jedná o postup zcela výjimečný už proto, že procesní norma v daném případě sleduje zejména zachování procesní rovnosti účastníků soudního řízení. Jiným postupem by totiž krajský soud porušil nejen článek 10 Ústavy ČR, ale i její článek 1 odst. 2...“*

V nyní posuzovaném případě ovšem rozhodnutí Nejvyššího správního nevede ještě nutně k tomu, že by byl stěžovatel vydán do své země původu. Naopak existují ještě i po jeho rozhodnutí v daném případě procesní nástroje, které tomu mohou zabránit; k tomu srov. rozsudek zdejšího soudu z 23. 9. 2009, č. j. 1 Azs 43/2009 - 66. Nejvyšší správní soud tedy nemusel překročit v zájmu přednosti mezinárodních závazků ČR hranice dané mu vnitrostátním procesním právem, tedy doplnit dokazování o nejnovější zprávy zejm. o zdravotním stavu stěžovatele.

Ze shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost z části přijatelnou a z části důvodnou, jako celek ji tedy zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle ust. § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s ust. § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů řízení nenáleží. To by náleželo žalovanému, neboť měl ve věci plný úspěch. Jelikož však žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné náklady, jež by mu vznikly a jež by překročily náklady jeho běžné administrativní činnosti, ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že se žalovanému náhrada nákladů nepřiznává.

Stěžovateli byla usnesením krajského soudu z 12. 3. 2009, č. j. 56 Az 74/2008 - 65, ustanovena zástupkyně pro řízení o kasační stížnosti JUDr. Radana Pekárková, advokátka. Té Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. přiznal odměnu za zastupování v řízení o kasační stížnosti za jeden úkon právní služby ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů. Dále Nejvyšší správní soud přiznal na náhradě hotových výdajů podle ustanovení § 13 odst. 3 advokátního tarifu 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů (jeden úkon právní služby po 300 Kč); částku pak zvýšil o 19 %, neboť zástupkyně je plátcem DPH. Dohromady tedy

přiznal částku 2856 Kč jako odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů. K výplatě této částky pak Nejvyšší správní soud stanovil přiměřenou lhůtu.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. října 2009

JUDr. Bohuslav Hnízdl
předseda senátu

6 Azs 34/2009 - 115

OPRAVNÉ USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl předsedou senátu JUDr. Bohuslavem Hnízdlkem v právní věci žalobce: **A. K. B.**, zastoupeného JUDr. Radanou Pekárkovou, advokátkou, se sídlem Hlinky 142a, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, poštovní přihrádka 21/OAM, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 4. 2008, č. j. OAM - 7/VL - 07 - ZA09 - 2008, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 12. 12. 2008, č. j. 56 Az 74/2008 - 46,

takto:

V rozsudku Nejvyššího správního soudu z 9. října 2009, č. j. 6 Azs 34/2009 - 89, na č. l. 98 na 4. řádce ve čtvrtém odstavci odůvodnění **se nahrazují** slova „§ 11 odst. 1 písm. b) vyhl. č. 177/1996 Sb.“ slovy „§ 11 odst. 1 písm. d) vyhl. č. 177/1996 Sb.“.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl kasační stížností shora označený rozsudek Krajského soudu v Brně, jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného. Žalovaný v napadeném správním rozhodnutí stěžovateli neudělil mezinárodní ochranu podle ust. § 12, § 13, § 14, § 14a, § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 9. 10. 2009, č. j. 6 Azs 34/2009 - 89, stěžovatelovu kasační stížnost zamítl; výrokem III. svého rozsudku rozhodl, že se

ustanovené zástupkyni stěžovatele přiznává odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 2856 Kč. V odůvodnění rozsudku Nejvyšší správní soud uvedl, že přiznal odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů ve výši 2856 Kč; a to za jeden úkon právní služby ve smyslu ust. § 11 odst. 1 písm. b) vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů, spolu s paušální náhradou hotových výdajů (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu), částku zvýšil o 19 %, neboť zástupkyně je plátcem DPH.

Nejvyšší správní soud v reakci na podání zástupkyně stěžovatele ze dne 19. 11. 2009 žádající opravu rozhodnutí a přiznání odměny za dva úkony právní služby zjistil, že se v odůvodnění rozsudku na č. l. 98 na 4. řádce ve čtvrtém odstavci vyskytla zjevná chyba v psaní, neboť bylo nedopatřením uvedeno, že se ustanovené zástupkyni přiznává odměna za zastupování za jeden úkon právní služby ve smyslu ust. § 11 odst. 1 písm. b) vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, namísto ust. § 11 odst. 1 písm. d) cit. vyhlášky.

Podle ust. § 54 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), předseda senátu opraví v rozsudku i bez návrhu chyby v psaní a počtech, jakož i jiné zjevné nesprávnosti. Poněvadž byla zjištěna výše popsaná chyba v psaní, předseda senátu přistoupil k opravě odůvodnění rozsudku ve smyslu výroku tohoto usnesení.

Pro úplnost pak Nejvyšší správní soud uvádí, že vyzval zástupkyni stěžovatele dne 14. 5. 2009 (č. j. 6 Azs 34/2009 - 75), aby zdejšímu soudu vyčíslila náklady řízení a zároveň ji poučil, že pokud tak neučiní, rozhodne o odměně na základě skutečností zřejmých ze soudního spisu. Na uvedenou výzvu zástupkyně nereagovala. Nejvyšší správní soud ze spisu zjistil, že zástupkyně stěžovatele zaslala soudu dne 26. 5. 2009 doplnění kasační stížnosti ze dne 25. 5. 2009, k němuž přiložila potvrzení o registraci plátce DPH. Nejvyšší správní soud tedy shledal, že zástupkyně stěžovatele ve věci učinila jeden úkon právní služby - písemné podání soudu ve věci samé - doplnění kasační stížnosti (§ 11 odst. 1 písm. d/ advokátního tarifu).

Nejvyšší správní soud ještě dodává, že zástupkyně stěžovatele byla dne 7. 4. 2009 u Krajského soudu v Brně nahlédnout do soudního spisu, avšak za tuto činnost nelze přiznat odměnu, neboť ji nelze podřadit pod žádný z úkonů právní služby ve smyslu § 11 odst. 1 cit. vyhl. (a to ani v případě posuzování této činnosti spolu s převzetím zastoupení). V této souvislosti Nejvyšší správní soud uvádí, že podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) cit. vyhlášky mimosmluvní odměna náleží za první poradou s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení, je-li klientovi zástupce ustanoven soudem. Na rozdíl od ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) citované vyhlášky, kdy na základě smlouvy o poskytnutí právních služeb náleží odměna již za samotné převzetí a přípravu zastoupení, ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) citované vyhlášky vyžaduje první poradou s klientem. Ta se však v projednávané věci neuskutečnila, což ani zástupkyně stěžovatele netvrdí.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. prosince 2009

JUDr. Bohuslav Hnízdl
předseda

senátu